

Sygn. akt I CSK 677/13

## POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa T. N.  
przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych w W.  
o ustalenie,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 lipca 2014 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej powoda  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]  
z dnia 12 czerwca 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

W pozwie złożonym przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych w W. Powód T. N. wniósł o ustalenie, że łączy go z pozwaną Agencją Nieruchomości Rolnych w W. umowy dzierżawy zawarte w dniu 8 października 2004 r. na czas oznaczony, których przedmiotem są dwie nieruchomości rolne położone w gminie Z.. Jako żądanie ewentualne powód wskazał żądanie ustalenia, że powyższe umowy uległy przedłużeniu na czas nie oznaczony.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo. Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2013 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji. Obydwa Sądy uznały, że powód nie wykazał interesu prawnego w żądaniu ustalenia, skoro argumenty, na których opiera powództwo może podnieść w ramach obrony przed roszczeniem pozwanego o wydanie nieruchomości, dochodzonym w innej sprawie między tymi samymi stronami.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniósł powód, wyrok ten zaskarżając w całości. W skardze kasacyjnej opartej na podstawie z art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. zarzucił naruszenie art. 189 k.p.c., art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. wskazując na potrzebę wykładni art. 189 k.p.c., który budzi - jego zdaniem - poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie w zakresie oceny, na czym polega interes prawny w żądaniu ustalenia.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob.: postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 84/07, nie publ.; postanowienie SN z dnia 15 października 2002 r., sygn. akt II CZ 102/02, nie publ.; postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II PK 220/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2008 r., sygn. akt I UK 283/07, nie publ.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienie SN z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt I CSK 111/09, nie publ.; postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II PK 220/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt II UK 246/07, nie publ.; postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3 – 4, poz. 43; postanowienie SN z dnia 19 października 2006 r., sygn. akt IV CSK 246/06, nie publ.; postanowienie SN z dnia 30 maja 2005 r., I PK 23/05, nie publ.).

Skarżący wskazuje na potrzebę wykładni art. 189 k.p.c. w sytuacji, gdy przeciwko określonej osobie zostało uprzednio wytoczone powództwo o świadczenie dotyczące rzeczy objętych żądaniem ustalenia. Analiza poglądów wyrażonych w orzecznictwie i doktrynie prowadzi jednak do wniosku, że za ugruntowane można uznać stanowisko, iż strona może mieć interes prawny

w ustaleniu swego prawa dopóty, dopóki nie została pozwana przez swojego przeciwnika o świadczenie z tym prawem związane. Gdy taka sytuacja nastąpiła, stronie przysługuje jedynie obrona we wszczętym procesie o świadczenie. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, dopuszczenie w tej sytuacji odrębnego powództwa o ustalenie skutkowałoby dopuszczeniem dwóch procesów o ten sam przedmiot (por. wyrok SN z 29 lutego 1972 r., I CR 388/71, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 1998 r., III CKN 56/98, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2005 r., I CK 217/05, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2005 r., V CK 277/05, nie publ.). W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 17 kwietnia 1970 r., III PZP 34/69, wpisanej do księgi zasad prawnych, wyraźnie stwierdzono, że z reguły interes prawny nie zachodzi, gdy osoba zainteresowana może uzyskać w pełni ochronę swych praw, np. w procesie o świadczenie albo o ukształtowanie prawa (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 2000 r., V CKN 221/00, nie publ.; orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1965, II CR 266/64, OSPiKA 1966, nr 6-8, poz. 166), nie ma przy tym znaczenia układ stron w procesie, istotne jest jedynie, czy jego przedmiot wymaga przynajmniej przesłankowego rozstrzygnięcia kwestii objętej żądaniem ustalenia.

Z przytoczonych względów nie wystąpiła wskazana przez powoda przyczyna mająca uzasadnić przyjęcie jego skargi do rozpoznania. Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zachodziła inna z przesłanek wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., wobec czego należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

Na wniosek pozwanego zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398<sup>21</sup> k.p.c.